

УДК: 821.161.2Руденко:[125+524.8+008

У МАНДРАХ ВСЕСВІТОМ: ФІЛОСОФСЬКО-КОСМІЧНА КОНЦЕПЦІЯ МИКОЛИ РУДЕНКА

Юлія ЛОГВИНЕНКО

*Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
вул. Римського-Корсакова 5, Суми, Україна, 40007,
e-mail: ledi_uliya_ledi@mail.ru*

*«Це найглибший прояв самоусвідомлення,
коли мисляча людина прагне з'ясувати своє місце не тільки на нашій планеті,
але й в Космосі»
В. І. Вернадський*

Проаналізовано концепцію світобудови та розвитку людської цивілізації, що є частиною філософських пошуків та ідей М. Руденка. Розглянуто гіпотезу загибелі десятої планети Сонячної системи від ядерного вибуху. Відповідно до концепції письменника, подальший розвиток науки та цивілізації має регулюватися космічним правом. Важливим також є виховання у майбутніх громадян цілісного планетарно-космічного світогляду. Висвітлено припущення про ймовірність палеоконтакту та впливу позаземної цивілізації на розвиток людської. Дослідник розмірковує про людський Розум, його матеріальність, унікальність та недоліки. Наукові гіпотези та філософські узагальнення М. Руденко найяскравіше втілює у науковій фантастиці.

Ключові слова: М. Руденко, Всесвіт, космос, людина, матерія, палеоконтакт, цивілізація.

Коли вивченням світобудови чи пошуками життя у Космосі переймається астрономія, філософія, палеокосмонавтика, астрофізика, уфологія та інші дотичні науки, – це сприймається органічно й авторитетно. Коли ж такими архіскладними питаннями переймається письменник, викликає подив навіть мотив, що змусив людину переглянути та опрацювати величезний масив інформації, щоб не тільки скласти власну систему поглядів на предмет пошуків, але й спромогтися побудувати струнку й логічну модель Всесвіту, яку жоден учений не зміг відкинути як хибну чи знайти в розрахунках письменника хоча б одну помилку.

Феномен творчості Миколи Руденка полягає в тому, що в ній закладена глибока універсальність, поєднано таланти письменника, поета, філософа, вченого. Його доробок має величезну кількість свіжих ідей, вказує на можливі шляхи вирішення широкого спектру глобальних проблем, які стоять перед Україною та людством, тому його спадщина потребує ґрунтовного дослідження та популяризації. Україні та світові ще належить відкрити, зрозуміти та досягнути масштаб ідей М. Руденка.

Основна увага дослідників зосереджена на вивченні мови творів і окремих жанрів творчої спадщини М. Руденка (Т. Гажа, М. Кудрявцев, О. Бровко), авторської концепції буття, економіко-філософської системи письменника та вченого (М. Слабошпицький, Л. Талалай В. Шевчук), його громадянської позиції та політичної діяльності (Є. Сверстюк, Н. Осипова). Було детально вивчено та проаналізовано основні віхи життя письменника, зроблено огляд творчості, зібрано інтерв'ю, досліджено внесок М. Руденка у розвиток національної економічної школи.

Однак, не зважаючи на окремі студії творів та праць М. Руденка, есе «Слідами космічної катастрофи. З блокнота письменника» не отримало належного вивчення та потрактування. Вагомою причиною цього була майже тридцятилітня заборона та вилучення творів письменника з бібліотек тоталітарним режимом СРСР. Іншою причиною, на нашу думку, може бути те, що в поле зору дослідників потрапляли ті фундаментальні праці письменника та вченого, що набули широкого резонансу в літературних та наукових колах.

Мета статті – проаналізувати есе М. Руденка «Слідами космічної катастрофи. З блокнота письменника», розкрити погляди автора на будову Сонячної планетарної системи та Всесвіту, довести феноменальну здатність письменника прогнозувати розвиток людської цивілізації.

Микола Руденко належить до того типу митців, які пізнають і відображають життя та навколишню дійсність не в окремих їхніх фрагментах, а прагнуть охопити й осягнути Всесвіт у його унікальності та комплексності. Це прагнення осмислити суть речей робить творчий доробок М. Руденка феноменом в українському літературному дискурсі. Окрім поезії, прози, драматургії, публіцистики письменник має серйозні праці з фізичної економії, де розвивав ідеї Ф. Кене та С. Подолинського, довів хибність теорії К. Маркса про додаткову вартість у часи тоталітарного СРСР, створив стаціонарну модель Всесвіту зі Світовою Монадою в центрі.

Основні філософські пошуки, теорії та ідеї М. Руденка викладені в «Енергії прогресу». У статті «Глобалізація і Україна» письменник, згадуючи про «Енергію прогресу», писав: «Мій гонорар за неї – 12 років неволі» [4, с. 78]. «Енергія прогресу» є найповнішим виданням творів М. Руденка в галузі фізичної економії, що були заборонені до публікації у Радянському Союзі. Розділ «Гносис і сучасність» Р. Татчин, доктор фізики Стенфордського університету США назвав «...філософською працею, котра в своїй основі має розгалужений фізико-математичний апарат, до того ж далеко нетрадиційний. Можна навіть сказати: філософські і космологічні висновки тут народжуються із формул і рівнянь. Вони є вербальним оформленням спостережень і думок, висловлених фізико-математичною мовою» [5, с. 654]. У названій вище праці М. Руденко пояснив причину його наукових пошуків: «Мені треба було знати, яким він є насправді – той світ, у якому живе земне людство і за рахунок яких джерел воно існує» [5, с. 494].

Інтерес письменника до вивчення Всесвіту був викликаний статтею академіка В. Г. Фесенкова, про що М. Руденко написав у своєму романі-спогадах «Найбільше диво – життя»: «Десь на межі п'ятдесятих і шістдесятих років мене вразила стаття

академіка В. Г. Фесенкова про десяту планету Сонячної системи, котра, за висловом академіка, “вибухнула, як бомба”. Це саме з неї, гадає академік, створилися астероїди і метеорити. ... Ще більше закономірностей побачив я, коли зібрав увесь приступний матеріал про загиблу планету. Я тоді написав есе “Слідами космічної катастрофи”, що викликало значний резонанс» [7, с. 442].

Десяту планету Сонячної системи Фаетон було названо за усталеною традицією давати космічним об’єктам імена героїв із давньогрецької міфології. Із поеми Овідія «Метаморфози» дізнаємося, що у бога Сонця-Геліоса від доньки морської богині Фетіди Клімени був смертний син Фаетон. Бажаючи довести своє божественне походження, юнак випросив у батька можливість правити сонячною колісницею протягом одного дня. Фаетону не вистачило сил правити божественними кіньми, до того ж він злякався скорпіона. Колісниця почала швидко наблизитися до Землі, несучи загрозу всьому живому. Почувши молитви богині Геї, Зевс ударом блискавки розбив небесну колісницю, що спричинило смерть юнака. Засмучений Геліос уперше цілий день не з’являвся на небі [10].

Вивчаючи ймовірність палеоконтакту, зафіксованого у давніх міфах, І. Мозговий припустив, що заграви від невдалої Фаетонової подорожі могли бути результатом інoplanетного бомбардування Землі в сиву давнину, та вказав на схожість між падінням Фаетонової колісниці та загибеллю шаттла «Челленджер» у 1986 році [3, с. 186]. Учений зробив висновок, «що, можливо, на нашій планеті вже в далекому минулому гостювали прибульці з інших світів» [3, с. 202].

Як бачимо, і сам міф про Фаетон, і причини зникнення десятої планети з імовірної траєкторії руху в Сонячній системі до цього часу привертають увагу дослідників. М. Руденко наголошував на актуальності дослідження загибелі десятої планети: «І все ж, – хочемо думати про це, чи не хочемо, – наспів час, коли людство змушене включити питання про загибель планети в сферу найістотніших земних справ. До цього зобов’язує нас грізна небезпека, яка загрожує людству. Можливо те, що сталося понад сімдесят мільйонів років тому, буде наукою для зажерливих лицарів наживи, і вони, зрештою, зрозуміють, до чого може призвести безперервне нагромадження ядерної зброї» [9].

Своє есе-розслідування (а саме так його класифікував М. Руденко) автор розпочав словами Юліуса Фучіка «Люди, я любив вас, будьте пильні!..», акцентуючи на мотиві, що спонукав автора до наукових та філософських пошуків: якщо людство не з’ясує причину загибелі десятої планети, воно не зможе передбачити можливу катастрофу на Землі. Письменник наголошував на тому, що сучасна людина обов’язково повинна мати планетарно-космічний світогляд: «Наспів час, коли кожен мешканець Землі зобов’язаний навчитися одночасно відчувати себе мешканцем Сонячної системи, мешканцем галактики. Настав час усвідомити, що політичні конфлікти не слід – та й неможливо! – поширювати на інші світи. Адже такі спроби можуть призвести до загибелі не тільки земного людства, а й порушити хід розвитку на інших планетах» [9]. За переконанням ученого та письменника, людина повинна мати цілісний світогляд, що має охоплювати не лише соціальний складник, а й космічний. Якщо ці складники існують нарізно, то світогляд людини не можна вважати досконалим сформованим.

Письменник зробив припущення, що можлива причина загибелі Фаетона може критися у хибному розвитку його цивілізації та накопичення нею ядерної зброї, – це засторога земному людству. Ймовірність повторення Землею долі Фаетона за наявності постійних військових конфліктів, накопичення величезних ядерних арсеналів на нашій планеті може порушити Світовий порядок. За таких умов питання виживання цивілізації на Землі є актуальним і надважливим. Однак, наша планета, на відміну від Фаетона, має шанс вижити у Космосі: «Ось ти, блакитна небого, отримала в дарунок від Зоряного Батька полум'яну колісницю, якою колись пишався твій старший брат Фаетон. Чи зумієш ти їздити на ній? Думай, думай, Земле! Тобі на роздуми лишилося так мало обертів довкола Батька» [8, с. 238].

Есе має ознаки детективного жанру, бо написано у формі розслідування загадкової катастрофи, що сталася із десятою планетою. На думку автора, це могло відбутися близько сімдесяти п'яти мільйонів років тому. Науковою базою для такого припущення були дослідження багатьох світових учених: Ольберса, Боде, Піацці, Гершеля, Кеплера. Автор навів усі етапи вивчення зоряного неба та питання, що при цьому виникали. Есе умовно можна поділити на дві майже рівні за об'ємом частини. Перша – це ретроспективний огляд теми, де автор простежив наукові відкриття, що стосуються теми дослідження, та зробив спробу витлумачити їх. Вона складається із чотирьох підпунктів, кожен із яких пронумерований та має власну назву.

Власна гіпотеза, міркування та прогнози щодо майбутнього розвитку цивілізації викладені у двох останніх підпунктах есе. В основу власної гіпотези вчений поклав працю «Малі планети» І. Путиліна, якому належить найґрунтовніше дослідження походження астероїдів, та гіпотезу В. Г. Фесенкова про те, що десята планета Сонячної системи вибухнула раптово, з величезною силою, «розірвалася, як бомба». Окрім названих дослідників, М. Руденко звертався до праць Е. К. Герлінга, К. Г. Ріка, Н. А. Заварницького та багатьох інших учених, бо глибоко переконаний, «...що відокремленої, “своєї” науки немає, що є наука загальнолюдська, яка включає в себе всі знання, здобуті людством за всю його історію, незалежно від того, в якій галузі вони з'явилися» [9].

Вже сьогодні людство стоїть перед проблемами глобального масштабу. Обмеженість біоресурсів, перенаселення деяких регіонів, зміна клімату, нерегульовані демографічні та міграційні процеси, – усе це лягло на плечі сучасної цивілізації. Для вирішення значених проблем необхідні матеріальні, фінансові, економічні ресурси не окремих регіонів чи континентів, а концентрація зусиль усього світу. Сьогоднішній вектор розвитку людської цивілізації може призвести до апокаліпсису і можливого знищення органічного життя на нашій планеті, що своєю чергою може спровокувати загибель усієї галактики: «І якби щось подібне сталося з нашою Землею, вона також стала б злочинницею разом із своїм живим світом, який вона створила і який виробив не тільки гуманні людинолюбні тенденції розуму, але й жорсткі, потворні, злочинні. Розумні істоти інших світів, які, скажімо, давно зуміли усунути подібну небезпеку, навряд чи стали розглядати, хто був правий, а хто винуватий із мешканців Землі. Загинув розумний світ – значить винне все людське суспільство» [9].

Автор прагне розбурхати суспільну свідомість, доводячи, що ніхто не може передбачити, від чого може загинути планета: від окремо взятого випадкового вибуху при зіткненні з космічним прибульцем, чи від світової ядерної війни. Уникнути цієї згубної випадковості можна лише тоді, коли кожна людина на земній кулі буде чітко усвідомлювати, перед якими загрозами стоїть сучасна цивілізація. Враховуючи такі міркування письменника, життя і смерть людства перебувають у нестійкому положенні.

Учений вважає, що для уникнення планетарної катастрофи подальший розвиток цивілізації та науки має регулювати космічне право: «Космічне право повинно бути розроблене таким чином, щоб у ньому були враховані усі випадковості, які можуть викликати катастрофу. Кращі уми людства повинні працювати над тим, щоб зробити збіг подібних випадковостей неможливим. Найлегше порушення космічного права повинно каратися, як найтяжчий злочин. З цієї точки зору першими злочинцями є ті, хто не хоче раз і назавжди покінчити з ядерною зброєю» [9].

Письменник наполягає на тому, що кожна дитина змалечку повинна виховуватися як поборник миру на Землі, повинна бути навчена відчувати власну відповідальність за мир і спокій на Землі, бо в дитині важко розпізнати, яку професію вона обере в дорослому житті. Цю місію він покладає на матір: «...коли на небокраї з'явиться вогневий світ метеора, нехай кожна мати пояснює своїм дітям: це загиблий світ нагадує вам про те, щоб ви завжди були пильні. Нехай кожна мати в цю мить буде живим голосом Землі, втіленням її життєвих сил і можливостей, охоронницею всесвітнього розуму» [9]. Людство має засвоїти як аксіому, що ядерна зброя – можлива загибель для планети Земля.

В есе можемо знайти гіпотези письменника іншого роду, які тісно пов'язані з темою дослідження. Передусім це роздуми письменника про людський Розум, що мають багато спільного із міркуваннями В. І. Вернадського, викладені у праці «Жива речовина. Біосфера. Людина». Ідею «наукового мозкового центру» людства, за висловом В. І. Вернадського, висуває саме життя. Учений наголошував, що ця проблема, порушена ще 1936 року, буде актуальною у майбутньому: «Мені здається можливим, навіть більше того, що ця ідея має велике майбутнє» [1, с. 153]. Антропогенна ера (термін А. П. Павлова) так змінила вигляд Землі, що змінила й становище людини на планеті. Після того, як «у ХХ ст., вперше в історії Землі, людина пізнала і охопила всю біосферу, закінчила географічну карту планети Земля, розселилася по всій її території» [1, с. 181], людство, на думку В. І. Вернадського стало єдиним цілим. Це все, на переконання вченого, є результатом цефалізації Дана (1856 року), зростання людського мозку і керованої ним праці. Науковець стверджує, що міць і сила людства пов'язані не з його матерією, а з мозком і розумом. Людство набуло такого розвитку і так змінило біосферу, що новим станом біосфери, який виник під впливом людства, є ноосфера [1, с. 183].

Окрім того, М. Руденко прагнув донести до читача власне розуміння розуму людини: «Матерія розцвітає розумом, як земні рослини розцвітають барвистими весняними квітами. Розум, пізнаючи матерію, сприяє її безконечним перетворенням і, пізнавши її закони, стає в ній провідною силою. І якщо матерія є царством променів, то нема променів, могутніших за розум людини. Життя будь-якої зірки, порівняно з людським розумом – це мізерний примітив, який не можна порівняти навіть з медузою» [9]. Письменник

переконалий у тому, що матерія підкоряється необмеженій владі людського Розуму, тому людина повинна усвідомити власну відповідальність за долю матеріального світу й органічного життя на Землі та в Сонячній системі: «Як же нам не побажати, щоб це був наш, земний розум, а не той, що виникне через багато мільярдів років після нас на іншій планеті? Чи можемо ми свої земні суперечності поставити вище цього справді титанічного покликання?» [9].

Дослідник тверезо розмірковує про недоліки людського розуму: «Мозок людини – це також матерія. Матерія ця у своєму розвитку здатна на все – і на безмежну любов до життя, і на ненависть до нього, і на неймовірну за своїми масштабами і наслідками жорстокість. ... Адже це людський мозок послав на Хіросіму й Нагасакі літаки з атомними бомбами. І людина, довідавшись, що бомби скинуті, що в цей час загинули з її волі сотні тисяч таких же людей, як вона сама, спокійно сіла пити кофе... І його не мучать докори сумління» [9].

Також М. Руденко застерігав, що мозок окремої людини, у руках якої зосереджена безмежна влада, здатен на все, навіть на самознищення: «Людина може зруйнувати все, що піддається руйнуванню. І якщо в принципі можна зруйнувати планету – людський мозок з якимось відхиленням від норми здатний і на це. ... І коли в руках якоїсь однієї людини знаходиться кнопка від життя і смерті земної кулі, людство не може спати спокійно. А коли таких кнопок розкидано по світі сотні або тисячі – як би ми себе не втішали, як би не боялися визнати цю страшну небезпеку, але рано чи пізно може трапитись те, що вже трапилося з нашою сусідкою через дорогу – тобто через орбіту Марса» [9].

Автор виклав ще одну гіпотезу, яка має зв'язок із дослідженням розвитку нашої цивілізації, – це припущення палеоконтакту та впливу позаземної цивілізації на розвиток земної. Письменник вказав на не пояснені наукою до цього часу сліди, залишені, на думку автора, розумною цивілізацією на нашій планеті ще в доісторичні часи. М. Руденко звертався до питання, яке вчені не можуть вирішити ще з часів Аристотеля: як на нашій планеті виникло життя? І якщо думки вчених розділилися (були прихильники абіогенезу, гетерогенезу та біогенезу), то для себе автор вирішив, що життя є космічним явищем, а не суто земним. Саме тому людина (*Homo sapiens faber* – Людина розумна, творець) має берегти свою колицку – планету Земля, розумну планету Всесвіту: «Здалеку наша планета здається крихітним тільцем, зародком майбутніх розумних світів. Вона і справді є такою – зародком великого розуму, який, підкоривши навколосонячний простір, підкорить згодом усю галактику. Так мріяв і говорив Ціолковський, і це геніальні мрії» [9].

Свої наукові гіпотези та філософські узагальнення письменник найяскравіше втілював у науковій фантастиці, тому, на відміну від значної кількості науково-фантастичних творів, які можна вважати розважальними, наукова фантастика М. Руденка – це спосіб популяризації ідей автора. Доробок письменника у цьому жанрі чималий: романи «Чарівний бумеранг», «Ковчег Всесвіту», «Син Сонця – Фаєтон», повість-феєрія «Народжений блискавкою», оповідання «Син четвертої сфери».

За твердженням А. П. Лукашина, «Його (М. Руденка. – Ю. Л.) головний науково-фантастичний твір – космічна феєрія “Чарівний бумеранг” становить літературну

обробку ідей Е. Денікена та інших авторів гіпотези “про богів-астронавтів”, що висадилися на Землю в давні часи (після загибелі їхньої планети – Фаетона); у потрактуванні М. Руденка прибульці ще й підштовхнули земну еволюцію» [2, с. 489].

Сюжет ще одного науково-фантастичного роману «Ковчег Всесвіту» – не нова утопія (схожість сюжету можемо знайти ще у Платона), коли державна влада зосереджувалася у руках учених. Президент Академії наук Степан Макаров був призначений керівником експедиції, бо саме йому належала блискуча ідея використання астероїда як космічної станції для пошуків сприятливих умов для життя в Космосі. З роками Макаров перетворився на Безсмертного, бога, а запроваджені ним жорсткі умови існування перетворили звичайних мешканців астероїда на рабів, генофонд. Привілеї висловлювати власні думки мало лише найближче оточення Президента – невелика група вчених, але їх Макаров контролював за допомогою 36 спеціальних ліжок безсмертя. Усе разом давало Президенту таку необмежену владу, що він почав ототожнювати себе з богом, став тираном. Населення астероїда організувало революційний переворот, щоб запровадити демократичний державний режим.

Окремих питань у романі «Ковчег Всесвіту» є роздуми про Галактичну Монаду. Для героїв твору Галактична Монада уявляється в образі Вселенської Матері (чи Бога), вона уособлює в собі Незрівнянну Могутність, Світову Любов, Невмируще Життя. Це той жаданий і недосяжний ідеал любові, мудрості й космічної правоти, який визначить правоту одних і неправедність інших, згармонізує життя, внесе порядок у людські душі: «То було щось незмірно більше: Любов як Особа, як Мати Всесвітньої Любові. ... неживу речовину перетворювало на живу, людській душі даруючи натхнення, незрячого роблячи зрячим» [6, с. 206].

У передмові до роману «Син Сонця – Фаетон» автор пояснив, що до роботи над романом його спонукав вибух на Чорнобильській АЕС, який змінив світ. Чорнобильська катастрофа засвідчує, що людство ще не навчилося надійно контролювати ту загрозу, що містить у собі атом, і свідченням цьому є аварія на Чорнобильській АЕС (1986 року, Україна) та Фокусімі-1 (2011 року, Японія).

Автор прагнув донести до читача, що накопичення ядерної енергії та зброї несе Землі небезпеку. Він закликав людство до виваженого, зрілого використання атомної енергії, щоб унеможливити можливі руйнівні наслідки від її використання. Фаетон загинув у результаті ядерного вибуху. Окрім перестороги від фаетонців, земляни отримали також інформацію від населення з планети Деми, яке також попереджає людство про небезпеку атомної війни та її згубних наслідків: «Люди, люди, люди! Слухайте і дивіться! Нещодавно ми одержали передачу з галактики, яка припинила своє існування тоді, коли ще не було нашої планети. ... Її призначення – вберегти планети, системи планет і цілі галактики від страшних космічних трагедій, які час від часу повторюються... На цій планеті сталася атомна війна, яка винищила все органічне життя» [8, с. 180].

Через весь сюжет роману «Син Сонця – Фаетон» червоною ниткою проходить щоденник-стенограма засідання клубу космоісториків, членом якого був головний герой Микола Нечипорук. У записках цього щоденника наведено непояснені та разучі факти, що засвідчують, на думку головного героя, імовірність палеоконтакту: початок

календарів майя та єгиптян однією датою, малюнок із Валь Камоніка, старовинне зображення космонавта в Сахарі, японські статуетки, Баальбекська каменоломня... Згідно з теорією М. Руденка, розвитком земної цивілізації керували космічні прибульці з Фаетона, які в своєму розвитку випередили людство, і були засновниками людських рас на Землі, бо людська цивілізація не може походити від людиноподібних мавп. Можливість контакту, як уважав головний герой роману, було втрачено, бо загинула планета, яка колись була сусідкою Землі – планета Фаетон: «Син Сонця Фаетон не просто загинув, а був знищений блискавицями! Ця метафора дуже добре малює вибух. Ядерний вибух...» [8, с. 31]

Есе «Слідами космічної катастрофи» відкриває читачеві гіпотези та наукові висновки, що зробив М. Руденко у процесі вивчення питання про ймовірну загибель десятої планети Сонячної системи.

Письменник закликав людство не повторювати можливий катастрофічний кінець існування планети Фаетон, а навпаки – застосувати всепланетний Розум для покращення якості життя, розвитку людини, раціонального використання біоресурсів, розбудови демократії. Письменник стверджував: життя кожної людини – найдорожчий скарб Всесвіту, але й людина має усвідомити відповідальність за подальший розвиток планети, галактики, Всесвіту.

Дослідник творчості М. Руденка В. Шевчук переконаний, що для світової та національної науки Микола Руденко зробив не менше, ніж Марк Аврелій чи Барух Спіноза, Григорій Сковорода чи Володимир Вернадський. Ідеї та гіпотези, висунуті українським письменником та вченим, потребують глибокого дослідження, потракування та популяризації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Вернадский В. И.* Начало и вечность жизни / В. И. Вернадский ; сост., вступ. ст. М. С. Бастраковой, И. И. Мочалова, В. С. Неаполитанской. – М. : Сов. Россия, 1989. – 704 с. – (Публицистика классиков отечественной науки).
2. *Энциклопедия фантастики: Около 1 300 статей / под. ред. Вл. Гакова.* – Минск : ИКО «Галаксис», 1995. – 694 с.
3. *Мозговий І.* «Астронавти» в добу античного світу: реальність чи літературні міфи? / І. Мозговий // *Світогляд – Філософія – Релігія* : збірник наукових праць. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – Вип. 3. – С. 183–204.
4. *Руденко М.* Глобалізація і Україна. Не загубити ліхтарика. На шляху до Світової Моноади / М. Руденко // *Дніпро.* – 2007. – № 1–2. – С. 75–86.
5. *Руденко М.* Енергія прогресу. Гносис і сучасність: Метафізична поема. Публіцистика. Поема / М. Руденко. – К. : Журналіст України, 2008. – 716 с.
6. *Руденко М. Д.* Ковчег Всесвіту / М. Д. Руденко. – К. : Веселка, 1995. – 206 с.
7. *Руденко М.* Найбільше диво – життя : Спогади / М. Руденко. – К. : ТОВ «Видавництво «КЛЮ»», 2013. – 696 с.
8. *Руденко М.* Син Сонця – Фаетон : наук.-фантаст. роман / М. Руденко. – К. : Ярославів Вал, 2009. – 240 с.
9. *Руденко М.* Слідами космічної катастрофи. З блокнота письменника [Електронний ресурс] / М. Руденко. – Режим доступу : <http://www.e-reading.by/book.php?book=1034396>.

10. Твори давньогрецьких авторів : у 2 кн. Кн. 1. Міфи Давньої Греції / упор., передм. і комент. Чічановського А. А. – К. : Грамота, 2004. – 608 с.: іл. (Серія «Шкільна бібліотека»).
11. Шевчук В. Україні і світові ще належить відкрити Миколу Руденка – мислителя / В. Шевчук // Дніпро. – 2007. – № 1–2. – С. 86–98.

*Стаття надійшла до редколегії 17.12.2015
Прийнята до друку 20.05.2016*

TRAVELLING AROUND THE UNIVERSE: MYKOLA RUDENKO'S PHILOSOPHICAL-COSMIC CONCEPT

Yulia LOHVYNENKO

*Sumy Regional Teacher Training Institute,
5 Rymkogo-Korsakova Str., Sumy, Ukraine, 40007,
e-mail: ledi_uliya_ledi@mail.ru*

The article analyses the concept of the Universe structure and human civilization development, which is part of Rudenko's philosophical research and ideas. Humanity seeks to conquer space in the conditions of the civilization crisis; it has nothing to offer other forms of intelligent life, even if we assume that such contact is possible. According to the writer, search for possible causes of death of the tenth planet of the solar system has to become the key problem of modern humanity in order to prevent the development of such a scenario on Earth. The hypothesis of death of the tenth planet of the solar system – Phaeton from a nuclear explosion is considered. According to the concept of the writer, the further development of science and civilization should be regulated by the space law. It is also important for developing future citizens' planetary-cosmic world view. The article deals with the assumption of paleocontact and influence of extraterrestrial civilization on human development. The researcher reflects on the human mind, its materiality, uniqueness and disadvantages. Scientific hypotheses and philosophical generalizations are most clearly embodied in Rudenko's science fiction novels 'The Ark of the Universe' and 'Son of the Sun – Phaeton'.

Keywords: Mykola Rudenko, the Universe, space, man, matter, paleocontact, civilization.